

УДК 821.111.1'42:111.852

Підгорна А. Б.¹

Старенкова Г. О.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-317 НУ «Запорізька політехніка»

СВІТОСПРИЙНЯТТЯ О. ВАЙЛЬДА ТА ЙОГО ПОГЛЯД НА ПОНЯТТЯ «ЕСТЕТИЗМ»

Оскар Вайльд – не тільки один із славетних письменників свого часу, але й оригінальний мислитель, який запропонував нове розуміння мистецтва та його ролі в житті людини й суспільства. Естетизм є провідним принципом світогляду й художньої творчості Оскара Вайльда. Для нього естетизм став бунтом проти вікторіанської моралі з її заміною поганого гарним і навпаки. Ритуалізація повсякденного ставала формою організації реальності за законами краси. Естетичне кредо О. Вайльда виражало його переконаність у пріоритеті мистецтва над життям і було свого роду романтичним протестом проти всевладного раціоналізму, проти мистецтва, що копіює дійсність [1, с. 2-4].

Більше того, О. Вайльд підкреслював свій естетизм і свою відмінність навіть дидакуватим одягом. Він носив короткі штани, шовкові чорні панчохи, оксамитові

або золототкані куртки. До того слід додати довге волосся із завитими локонами та користування пудрою. Усі ці зовнішні ознаки естетичного протесту привертали до О. Вайльда увагу значно більшу, ніж його рання творчість, викликали палке обурення консервативної публіки взагалі і літературної критики зокрема [3, с. 34-35]. Але молодий естет ставав усе більш відомим. Його статті, есе, публічні виступи, участь у дискусіях розпалювали загальний, хоч і не однозначний, інтерес. За спогадами сучасників, він дуже добре володів мистецтвом усного оповідання, говорив іноді навіть цікавіше, ніж писав. Його парадокси, афористичні висловлювання, завжди неочікувані і блискучі, були у всіх на вустах. Як відзначає дослідник творчості О. Вайльда М. Соколянський, парадоксальна, афористична форма викладення думки не ослабила, а навпаки – посилила вплив роздумів О. Вайльда на сучасників і нащадків, навіть на тих, хто різко відкидав положення його естетики [4, с. 107].

Сучасна література не подобалася О. Вайльду через те, що вона була надто наближена до дійсності, перетворювалася на копію реального життя, у якому прекрасного було занадто мало. Він заявляв, що «життя – дуже їдуча рідина, воно руйнує мистецтво...», і що «реалізм як метод – нікудишній, і кожен митець має уникати двох речей – сучасності форми і сучасності сюжету» [5, с. 19]. На відміну від реалістів О. Вайльд вважав, що прагнення до правдивості в мистецтві веде до його занепаду. Він проповідував відірваність мистецтва від життя і її проблем: в священний храм мистецтва не повинно вторгтися «грубе або хвилююче, що завдає біль або веде до розбратів» [2, с. 97]. Письменник вважав, що відтворення неестетичної реальності безглуздо і згубно для твору мистецтва. Художник не повинен робити відмінностей між країнами і історичними епохами: «Як і філософ платонівської школи, поет – споглядач всіх явищ і всіх часів. Для нього не існує архаїчних форм, застарілих сюжетів; все розкрито перед художником, як якесь розгорнуте полотно, все дихає чарівним життям» [2, с. 106].

Найяскравішою формою індивідуалізму О. Вайльд вважав мистецтво, і творча особистість стала центральною фігурою його естетики. Більше того, він говорить, що мистецтво «не можна оцінювати зовнішнім мірилом схожості із дійсністю» [6]. О. Вайльд стверджує, що справжнє мистецтво засноване на брехні, а занепад мистецтва XIX століття пояснюється тим, що «мистецтво брехні» виявилось забутим. Мистецтво, на думку письменника, не виражає нічого, крім самого себе, існує самостійно і розвивається за своїми законами. Мистецтво не є породженням певної епохи чи її відтворенням, бо воно вище за життя [4, с. 67]. Доповненням до вищезазначеного може слугувати трактат «Занепад брехні», де О. Вайльд формулює основні принципи естетизму: велич і вічність мистецтва; самодостатність мистецтва; мистецтво вище за істину й мораль; замилювання прекрасним; естетична увага до почуттів, вражень людини; зображення краси в усіх її проявах; проголошення насолоди як вищого сенсу існування (гедонізм) [6].

Отже, в англійській літературі кінця XIX століття ім'я О. Вайльда в першу чергу пов'язане з рухом естетизму. Сенсом його життя стає поклоніння мистецтву та красі. Прибічник самодостатності мистецтва, О. Вайльд вважав, що мораль не впливає на митця та його творчість. Тому на основі своїх поглядів щодо естетизму письменник окреслює власні принципи, які відрізнялися від загальноприйнятих принципів естетизму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гладишев, В. В. Літературознавчий контекст – засіб виявлення своєрідності естетизму Оскара Уайльда: етюд «Оскар Уайльд» К. Чуковського [Текст] / В. В. Гладишев // Всесвіт. Література та культура у навчальних закладах України. – 2009. – № 3. – С. 2-4.
2. Історія зарубіжної літератури XIX ст. : підручник [Текст] / під ред. Апенко Е. М. – М. : ПБОЮЛ Захаров М. А., 2001. – С. 96-146.
3. Новик, Г. А. Уайльд і його роман «Портрет Доріана Грея» [Текст] / Г. А. Новик. – К. : А.С.К., 1998. – 544 с.
4. Соколянський, М. Г. Оскар Уайльд [Текст] / М. Г. Соколянський. – М. : Высш. школа, 1977. – 239 с.
5. Удовиченко, Л. М. Афоризми письменника як засіб осмислення його творчості: підсумковий урок за романом О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» [Текст] / Л. М. Удовиченко // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2005. – № 3. – С. 19-22.
6. Wilde, O. The Decay of Lying [Текст] / O. Wilde. – New York : Brentano, 1905. – 336 p.